

สกู๊ป หน้า 1

ท่องเที่ยว...วิถียั่งยืน ยิ่งทำยิ่งได้เพิ่มมูลค่า

“ไทยแลนด์ 4.0” นโยบายเพิ่มขีดความสามารถ ★ มีต่อหน้า 5

สกู๊ป หน้า 1

ท่องเที่ยว...วิถียั่งยืน ยิ่งทำยิ่งได้เพิ่มมูลค่า

ในการใช้ประโยชน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล...การใช้ประโยชน์จากข้อมูลตั้งแต่ประกอบอาชีพ การเรียนรู้ ถ้ายาย ทำมาหากิน ลดต้นทุน...เพิ่มผลผลิต ไปจนถึง...เพิ่มช่องทางการขาย เข้าถึงลูกค้าได้ง่ายและเร็วขึ้น เพิ่มความสะดวก ลดเวลา ลดข้อจำกัด เพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อให้ในที่สุดเดินหน้าไปผู้...“ทำน้อยแต่ได้มาก” นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนรอบด้าน...เป็นสังคมไทย 4.0 มีความเท่าเทียมในสังคม...เป็นคนไทย 4.0

ที่มีโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม...เป็นเกษตรกร 4.0 เกษตรกรสมัยใหม่ Smart Farmers ที่บริหารจัดการต้นทุนการผลิตต่ำเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรจากการแปรรูป...เป็น SME 4.0 ที่มีความสามารถทางการค้าขายเข้าถึงตลาดในประเทศ เอเชีย...ตลาดโลก

และ...เกิดจังหวัด 4.0 ที่มีการกระจายความเจริญทั่วประเทศเศรษฐกิจขยายตัว ชุมชนเข้มแข็ง นำ “คนกล้า”...คืนถิ่นฐานบ้านเกิด

เป็น “ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว” อีกหนึ่งโครงการสำคัญของ อพท. โดยศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือ สทย. (DASTA Academy) สภาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก หรือ GSTC (Global Sustainable Tourism Criteria) และ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

จัดกิจกรรมฝึกอบรมหลักสูตร “นักประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามแนวทางของ GSTC” ให้แก่ผู้แทนจาก 18 มหาวิทยาลัยรวม 62 คน ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 9 เขตทั่วประเทศ

เป้าหมายเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามแนวทางของ GSTC ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ภาควิชาหรือข่ามมหาวิทยาลัยในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมเครือข่ายการประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภารกิจหน้าที่ของ อพท. คือหน่วยงานผู้ประสานให้เกิดความร่วมมือนั้นๆ

...เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำแก่หน่วยงานนั้นๆ ให้สามารถดำเนินการด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแผนของหน่วยงานให้ได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเปรียบได้กับว่าหน่วยงานนั้นๆ คือ “ฮีโร่” ที่จะเข้ามาช่วยพัฒนา และ อพท. เป็นหน่วยงานที่จะเข้าไปสนับสนุนฮีโร่เหล่านั้นให้เดินไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จและถูกต้อง

“อพท.” จึงให้คำนิยามกับปฏิบัติการนี้ว่า “ดาสต้า โค-ครีเอชัน (DASTA co-creation)” ประกอบด้วย วางแผน, ดำเนินงาน, ติดตามประเมินผล

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เข้ามาช่วยเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งและใช้เวลาอยู่ในชุมชนนานขึ้นใช้จ่ายในชุมชนมากขึ้น จึงนับเป็นกลไกสำคัญในการ “เพิ่มรายได้” และ “กระจายรายได้” สู่ชุมชนได้อย่างแท้จริง

ทวีพงษ์ วิชัยดิษฐ ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) บอกว่า ปัจจุบันเราอยู่ระหว่างการรวบรวมองค์ความรู้เพื่อจัดทำเป็น “คู่มือการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รายละเอียดคู่มือที่ว่า...สามารถใช้ได้ในบริบทของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความต่างกัน, แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ในแต่ละประเด็น ซึ่งมี 4 ด้าน 41 ข้อ 105 ตัวชี้วัดอย่างชัดเจน, เหมาะสมกับระบบติดตามและประเมินผลความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของ GSTC

ดำเนินการในแหล่งท่องเที่ยวระดับที่ใหญ่กว่าหมู่บ้าน (หมู่บ้านใช้ CBT Thailand) เช่น เป็นเกาะ หรือระดับตำบลขึ้นไป...ที่สำคัญที่สุดคือ ต้องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมแบบโคครีเอชัน (Co-Creation) ร่วมกับหน่วยงานผู้มีส่วนได้เสีย หรือหน่วยงานที่มีอำนาจในด้านต่างๆ

ต้องทำความเข้าใจกันก่อนว่า...การประเมินแหล่งท่องเที่ยวตามเกณฑ์ GSTC ผลที่ได้รับจะกลับมาในรูปองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดงานวิจัยและแนวทางการพัฒนาที่เป็นระบบมากขึ้น ในกรณีให้เห็นปัญหาและต้องการการแก้ไข ส่วนการอบรมครั้งนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องทำการทดสอบตามมาตรฐานที่ GSTC กำหนด

“ทดสอบรายบุคคล ผู้ที่ได้รับคะแนนทดสอบเกินร้อยละ 75 จึงจะถือว่าผ่านการฝึกอบรมฯ สามารถทำหน้าที่ในการเป็นนักประเมินความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวตามแนวทางของ GSTC ร่วมกับ อพท.ได้ต่อไป”

ฉายภาพ “แผนขับเคลื่อน อพท.ระยะ 4 ปี (2562-2565)” ภายใต้วิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างชุมชนแห่งความสุข” และมีพันธกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการ 4 ประการ หนึ่งใน...พัฒนาพื้นที่ต้นแบบเพื่อสร้างการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สอง...พัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สาม...ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน

และ สี่...บูรณาการร่วมกับทุกภาคเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

16 ปีตลอดระยะเวลาการดำเนินงานที่ผ่านมาเราตระหนักดีว่า “ชุมชนท้องถิ่น” คือ “เจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว” ที่แท้จริง และ...การท่องเที่ยวจะยั่งยืนได้นั้น ผลประโยชน์จะต้องเกิดกับคนในชุมชน

เมื่อเป็นเช่นนั้น...การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เข้ามาช่วยเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวได้

สัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง และใช้เวลาอยู่ในชุมชนนานขึ้น ใช้จ่ายในชุมชนมากขึ้น

จึงนับเป็นกลไกสำคัญในการ “เพิ่มรายได้” และ “กระจายรายได้” ชุมชนได้อย่างแท้จริง พร้อมทั้งสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป “อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว” ถือเป็นฟันเฟืองสำคัญของระบบเศรษฐกิจไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาจะเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมตามมา ประกอบกับการที่ประเทศไทยติดอยู่ในกับดักรายได้ปานกลางเป็นเวลานาน...

พิพัฒน์ รัชกิจประการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเสริมว่า จากปัญหาเหล่านี้จึงได้เกิดแนวคิดการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกที่นอกเหนือจากการท่องเที่ยวกระแสหลัก สอดคล้องกับแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารของกระทรวงฯ พ.ศ.2558-2562

รวมถึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยว “เมืองรอง” ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่ต้องการลดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในเมืองท่องเที่ยวขนาดใหญ่

ยกตัวอย่างโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหนึ่งในชุดโครงการแผนพัฒนาวิชาการ “สร้างเสริมพลังจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสถาบันเอเชียศึกษา ร่วมกับนักวิจัยจากสหสาขาวิชาจาก 11 คณะและสถาบันบูรณาการศาสตร์ ความรู้และความเชี่ยวชาญต่างๆ ประกอบด้วย

ชุดโครงการที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่จังหวัดน่าน และชุดโครงการที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อสังคมพหุวัฒนธรรม ครอบคลุมพื้นที่ฝั่งอันดามัน ระยะเวลาดำเนินโครงการ 3 ปี (กุมภาพันธ์ 2562-2565) โดยได้รับงบประมาณสนับสนุน 54.4 ล้านบาท

ย้ำว่า...การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปสู่ความยั่งยืนต้องเดินหน้าด้วยชุมชนตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ บวกนโยบายรัฐที่ต้องชัดเจนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนพัฒนา สร้างพลังขับเคลื่อนการตลาดออนไลน์อย่างเป็นระบบโดยชุมชนเพื่อชุมชน พร้อมทั้งจัดตั้งกองทุนการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อใช้ในการพึ่งพาตนเองในระยะยาว

“ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์”...ชุมชนมีรายได้เพิ่ม เข้าสู่ยุค “ทำน้อยแต่ได้มาก” สอดรับกับนโยบาย “ไทยแลนด์ 4.0”.